

Sygn. akt VU 156/13

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 września 2014 roku

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim, Wydział V Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący SSO Beata Łapińska

Protokolant stażysta Bożena Sobczyk

po rozpoznaniu w dniu 3 września 2014 roku w Piotrkowie Trybunalskim

na rozprawie

sprawy z wniosku S. W.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

o prawo do emerytury

na skutek odwołania S. W.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

z dnia 21 stycznia 2013r. sygn. (...)

oddala odwołanie.

Sygn. akt VU 156/13

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 21 stycznia 2013 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział wT. odmówił wnioskodawcy S. W. prawa do emerytury.

Od decyzji powyższej wnioskodawca odwołał się w dniu 4 lutego 2013 roku. Wniósł o przyznanie żądanego prawa z uwagi na to, że przepracował wymagane 15 lat w warunkach szczególnych. Wskazał, że pracował w warunkach szczególnych także w okresach od 17 czerwca 1974 roku do 30 kwietnia 1977 roku w Spółdzielni Kółek Rolniczych w K. na stanowisku kierowcy ciągnika oraz od 5 maja 1977 roku do 30 listopada 1990 roku w Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej w N. na stanowisku kierowcy ciągnika oraz autobusu o liczbie miejsc powyżej 15.

ZUS wnosił o oddalenie odwołania.

Sąd Okręgowy ustalił co następuje:

S. W., urodzony w dniu (...), złożył w dniu 21 grudnia 2012 roku wniosek o przyznanie emerytury.

(dowód: wniosek o emeryturę k. 1-5 w aktach ZUS)

Na dzień 1 stycznia 1999 roku skarżący udowodnił staż pracy wynoszący ponad 25 lat. Niekwestionowany przez ZUS okres zatrudnienia wnioskodawcy w warunkach szczególnych wynosi łącznie 1 rok i 25 dni. Jest to okres zatrudnienia od 21 lipca 1971 roku do 14 sierpnia 1972 roku w Zakładach (...) w W. na stanowisku transportowego.

Wnioskodawca nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego.

(okoliczności niesporne)

W okresie od 17 czerwca 1974 roku do 30 kwietnia 1977 roku wnioskodawca był zatrudniony stale i w pełnym wymiarze czasu pracy Spółdzielni Kółek Rolniczych w K. na stanowisku kierowcy ciągnika. Będąc zatrudniony na tym stanowisku wnioskodawca wykonywał prace transportowe (np. woził cegły, wapno itp.) oraz prace polowe (np. oranie, kopanie ziemniaków, koszenie itp.).

(dowód: świadectwo pracy k. 7 w aktach ZUS, zeznania świadków S. K. i B. K. k. 25, 26, zeznania wnioskodawcy k. 97, 98 w zw. z k. 69, 70, k. 44, 45 i k. 25, 26 w aktach sprawy)

Archiwum zlikwidowanej Spółdzielni Kółek Rolniczych w K. w K. przejął Urząd Miejski w K., który wystawił świadectwo wykonywania pracy w warunkach szczególnych, w którym wskazano, że wnioskodawca pracował w warunkach szczególnych w okresie od 17 czerwca 1974 roku do 30 kwietnia 1977 roku na stanowisku kierowcy ciągnika (traktorzysty) wymienionym w wykazie A, Dział VIII, poz. 3 pkt 1 stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego oraz wzrostu emerytur i rent inwalidzkich dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 z późn. zm.).

(dowód: świadectwo wykonywania pracy w warunkach szczególnych k. 5 w aktach sprawy)

W okresie od 6 maja 1977 roku do 30 listopada 1990 roku wnioskodawca wykonywał pracę w Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej w N..

(dowód: świadectwo pracy k. 8 w aktach ZUS)

Wnioskodawca był członkiem Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej w N. i brał udział w podziale zysków. Wnioskodawca był wynagradzany według dniówek obrachunkowych.

W dniu 7 stycznia 1999 roku (...) na podstawie ewidencji członków oraz wykazów dniówek obrachunkowych i list dochodów członków spółdzielni wydała wnioskodawcy zaświadczenie o pracy i dochodach ubezpieczonego spółdzielcy, w którym wskazano, że wnioskodawca był członkiem spółdzielni i był wynagradzany według zasad obowiązujących członków spółdzielni.

Rolnicza Spółdzielnia Produkcyjna w N. zajmowała się produkcją rolną, uprawą zbóż, hodowlą zwierząt, usługami remontowo-budowlanymi i transportem.

W (...) w N. wnioskodawca pracował początkowo jako kierowca ciągnika, a pod koniec zatrudnienia dodatkowo także jako kierowca samochodu marki (...), którym dowoził i odwoził pracowników do pracy. Samochód ten był przystosowany do przewozu do 21 osób. Jako kierowca ciągnika wnioskodawca wykonywał głównie prace transportowe na tzw. „wynajmie” na rzecz (...) w W., Zakładów (...) im. (...) w R. oraz (...) w B.. Jak była taka potrzeba, to wykonywał także prace polowe (głównie w okresie od wiosny do jesieni).

(dowód: zaświadczenie o pracy i dochodach ubezpieczonego spółdzielcy z dnia 7 stycznia 1999 roku k. 9 w aktach ZUS, zeznania świadków S. K. i B. K. k. 25, 26, W. K. (1) i B. M. k. 69, 70 oraz J. P. k. 96 odwrót, 97, 98, zeznania wnioskodawcy k. 97, 98 w zw. z k. 69, 70, k. 44, 45 i k. 25, 26 w aktach sprawy)

Zatrudnieni wraz z wnioskodawcą w (...) w N. na stanowiskach kierowców ciągników – S. K., B. K., W. K. (1) i B. M. byli również członkami spółdzielni. W. K. (1) miał, podobnie jak wnioskodawca, wystawione świadectwo pracy, mimo że był członkiem spółdzielni, a nie pracownikiem. (...) wystawiło W. K. (1), tak jak i wnioskodawcy, zaświadczenie o pracy i dochodach ubezpieczonego spółdzielcy.

(dowód: zeznania świadków S. K. i B. K. k. 25, 26, W. K. (1) i B. M. k. 69, 70, świadectwo pracy W. K. (1) k. 102, zaświadczenie o pracy i dochodach ubezpieczonego spółdzielcy k. 103 w aktach sprawy)

Akta osobowe pracowników Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej w N. zostały przejęte przez Archiwum Państwowe w W. Archiwum Dokumentacji Osobowej i Płacowej w M.. Archiwum to nie odnalazło w swoich zasobach teczek osobowej wnioskodawcy, zaś ostateczna odpowiedź na pytanie, czy archiwum posiada dokumenty dotyczące wnioskodawcy będzie możliwa w 2015 roku.

(dowód: pismo k. 52 w aktach sprawy)

Sąd Okręgowy zważył i ocenił co następuje:

Odwołanie nie zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z treścią art. 32 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. 2013, poz. 1440 ze zm.) ubezpieczonym urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949 roku, będącym pracownikami, o których mowa w ust. 2-3, zatrudnionymi w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przysługuje emerytura w wieku niższym niż określony w art. 27 pkt 1 (tj. poniżej 65 lat dla mężczyzn). Ustęp 4 art. 32 stanowi zaś, że wiek emerytalny, o którym mowa w ust. 1, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie których osobom wymienionym w ust. 2 i 3 przysługuje prawo do emerytury, ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych.

Stosownie do art. 184 ust. 1 wskazanej wyżej ustawy ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 roku przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy (tj. w dniu 1 stycznia 1999 roku) osiągnęli:

- 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat – dla kobiet i 65 lat – dla mężczyzn oraz
- 2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

Emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

W świetle powyższych regulacji żądanie wnioskodawcy należało zatem rozpoznać w aspekcie przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8 poz. 43 z późn. zm.), zwanego dalej rozporządzeniem. Z treści § 4 tego rozporządzenia wynika, iż pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach wymienione w Wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn,
- 2) ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Ten „wymagany okres zatrudnienia” to okres wynoszący 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn, liczony łącznie z okresami równorzędnymi i zaliczalnymi do okresów zatrudnienia (§ 3 rozporządzenia), natomiast pracą w warunkach szczególnych jest praca świadczona stale i w pełnym wymiarze na stanowiskach wskazanych w załączniku do tegoż aktu (§ 1 i § 2 rozporządzenia).

Okresy pracy w warunkach szczególnych, stosownie do § 2 ust. 2 rozporządzenia, stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia, lub w świadectwie pracy.

Brak takiego świadectwa nie wyklucza jednak dokonania ustalenia zatrudnienia w warunkach szczególnych innymi środkami dowodowymi w toku postępowania sądowego. Stanowisko takie wielokrotnie zajmował również Sąd Najwyższy, który między innymi w wyroku z dnia 2 lutego 1996 roku, II URN 3/95, OSNAP 1996/16/239 stwierdził, że w postępowaniu przed sądami pracy i ubezpieczeń społecznych okoliczności mające wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokości mogą być udowodniane wszelkimi środkami dowodowymi, przewidzianymi w kodeksie postępowania cywilnego. Ograniczenia dowodowe zawarte w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe i zasad wypłaty tych świadczeń (Dz. U. Nr 10, poz. 49 ze zm.) dotyczą wyłącznie postępowania przed tymi organami.

Spór pomiędzy stronami, w związku z zarzutami podniesionymi przez wnioskodawcę w odwołaniu, ograniczał się do faktu, czy ma on wymagany 15-letni okres zatrudnienia w szczególnych warunkach. Spełnienie pozostałych przesłanek nie było przedmiotem sporu, a jednocześnie nie budzi żadnych wątpliwości – wnioskodawca ma wymagany okres zatrudnienia, to jest 25 lat, w dniu (...) ukończył 60 lat i nie przystąpił także do otwartego funduszu emerytalnego.

W ocenie Sądu spośród okresów zatrudnienia podanych przez wnioskodawcę zasadne jest zaliczenie okresu zatrudnienia od 17 czerwca 1974 roku do 30 kwietnia 1977 roku wnioskodawca był zatrudniony stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w Spółdzielni Kółek Rolniczych w K. na stanowisku kierowcy ciągnika.

Dokonując ustaleń w zakresie rodzaju prac wykonywanych przez wnioskodawcę w ww. okresie Sąd oparł się na zeznaniach świadków S. K. i B. K. oraz zeznaniach wnioskodawcy. Zeznania te zasługują na wiarę, gdyż są spójne, logiczne, wzajemnie się uzupełniają. Świadkowie i wnioskodawca pracowali we wskazanych wyżej zakładach pracy w tym samym czasie i opisali w sposób logiczny zakres obowiązków wnioskodawcy. Organ rentowy nie przedstawił zaś w toku postępowania żadnych dowodów, które pozwoliłyby na podważenie ich wiarygodności.

Jak wynika z zeznań osobowych źródeł dowodowych w okresie od 17 czerwca 1974 roku do 30 kwietnia 1977 roku wnioskodawca pracował stale i w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku traktorzysty. W ww. okresie wnioskodawca wykonywał prace polowe i transportowe przy użyciu ciągnika, a innych prac oprócz wskazanych wyżej wnioskodawca nie wykonywał. Wnioskodawca pracował co najmniej 8 godzin dziennie.

Dodać należy, iż Urząd Miejski w K., w oparciu o zachowane dokumenty pracownicze, wystawił wnioskodawcy świadectwo wykonywania pracy w warunkach szczególnych, w którym stwierdzono, że wnioskodawca pracował w takich warunkach w okresie zatrudnienia w (...) w K..

Mając powyższe na względzie, nie budzi wątpliwości, że wnioskodawca wykonywał we wskazanym wyżej okresie stale i w pełnym wymiarze czasu pracy prace wymienione w Wykazie A, Dziale VIII pkt 3 stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku, to jest prace na stanowisku kierowcy ciągnika.

W ocenie Sądu nie ma natomiast podstaw do zaliczenia do pracy w warunkach szczególnych okresu zatrudnienia wnioskodawcy od 6 maja 1977 roku do 30 listopada 1990 roku w Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej w N..

W okresie tym, jak wynika w sposób jednoznaczny ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, wnioskodawca był bowiem członkiem tejże spółdzielni, a nie jej pracownikiem.

Sąd uznał za niewiarygodne zeznania wnioskodawcy, że w spornym okresie był on pracownikiem (...), albowiem stoją one w oczywistej sprzeczności ze znajdującym się w aktach rentowych zaświadczeniem o pracy i dochodach ubezpieczonego spółdzielcy z dnia 7 stycznia 1999 roku, które zostało wystawione wnioskodawcy przez Rolniczą Spółdzielnię Produkcyjną w N.. W zaświadczeniu tym, które zostało wydane na podstawie ewidencji członków oraz wykazów dniówek obrachunkowych i list dochodów członków spółdzielni, wskazano że wnioskodawca był członkiem spółdzielni i był wynagradzany według zasad obowiązujących członków spółdzielni.

Skoro zatem wnioskodawca był ujęty w ewidencji członków spółdzielni, to trudno zakładać, że był w spornym okresie pracownikiem. Powyższe potwierdził na rozprawie w dniu 3 września 2014 roku świadek J. P., pełniący w ww. okresie

funkcję prezesa spółdzielni, stwierdzając, że jeśli wnioskodawca figurował w ewidencji członków spółdzielni, to znaczy, że był jej członkiem.

Dodać należy, iż na pierwszej rozprawie w dniu 22 maja 2013 roku wnioskodawca oświadczył, że nie pamięta, czy był członkiem spółdzielni, natomiast dopiero na rozprawie w dniu 15 stycznia 2014 roku zmienił zeznania wskazując, że nie był członkiem spółdzielni, a pracownikiem i że nie wnosił wpisowego ani też wkładu członkowskiego.

Do ustalenia, że wnioskodawca był w okresie zatrudnienia w Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej w N. pracownikiem, a nie członkiem spółdzielni, nie może prowadzić podnoszony przez pełnomocnika skarżącego fakt, że zostało mu wystawione świadectwo pracy. Praktyka taka była bowiem powszechna w czasie, kiedy wystawiono wnioskodawcy przedmiotowe świadectwo, o czym świadczy załączone do akt sprawy świadectwo pracy wystawione świadkowi W. K. (2), który był również członkiem (...), zatrudnionym na takim samym stanowisku, jak wnioskodawca. Wskazanemu świadkowi zostało wystawione, tak jak i wnioskodawcy, zaświadczenie o pracy i dochodach ubezpieczonego spółdzielcy.

W świetle powyższego zasadne było przyjęcie, że w okresie od 6 maja 1977 roku do 30 listopada 1990 roku wnioskodawca był członkiem Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej w N..

Zgodnie zaś z utrwalonym w judykaturze stanowiskiem praca członka rolniczej spółdzielni produkcyjnej lub innej spółdzielni zajmującej się produkcją rolną nie jest pracą w warunkach szczególnych w świetle art. 32, 184 ustawy o emeryturach i rentach z FUS (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 8 grudnia 2009 roku, I UK 186/09, LEX nr 577810, z dnia 21 października 2009 roku, I UK 115/09, LEX nr 558571 oraz z dnia 25 stycznia 2005 roku, I UK 142/04, OSNP 2005/17/272, a także wyrok NSA w Łodzi z dnia 20 marca 2003 roku, II SA/Łd 2276/01, Pr. Pracy 2003/9/42).

Okoliczność, że wnioskodawca był w spornym okresie członkiem spółdzielni wyklucza zatem możliwość przyjęcia, że wykonywał on wówczas prace w warunkach szczególnych.

Biorąc pod uwagę powyższe uznać należało, iż w toku procesu wnioskodawca nie wykazał, by spełnił przesłankę wykonywania pracy w warunkach szczególnych w ilości co najmniej 15 lat (przy zaliczeniu do stażu pracy w takich warunkach okresu od 17 czerwca 1974 roku do 30 kwietnia 1977 roku, staż ten nadal jest mniejszy niż 15 lat).

Fakt ten skutkował koniecznością przyjęcia, że nie spełnia on wymaganych prawem warunków do uzyskania prawa do emerytury zgodnie z art. 32 ust. 1 i art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Z tych też względów, Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. orzekł jak w sentencji.